

plan: Actualisatie verkennend natuurwaardenonderzoek voor:
Kasteel Schaesberg en omstreken

opdrachtgever: Stichting Landgoed Slot Schaesberg

datum: 29 mei 2015, aangevuld met H1.3 en H5 op 2 november 2016

projectnummer: LA-148.910

*bureau***VERBEEK**
landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

Kasteel Schaesberg en omstreken, Landgraaf
actualisatie verkennend natuurwaardenonderzoek

projectnummer: LA-148.910

bureau VERBEEK
landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp
lid van Netwerk Groene Bureaus

ir. M.A. Blaas
landschapsarchitect bnt
adviseur ecologie

drs. G.M.T. Peeters
bioloog

gulpen, 29 mei 2015, aangevuld met H1.3 en H5 op 2 november 2016

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding en doelstelling	4
1.2 Opzet van de rapportage	5
1.3 Beschrijving van de voorgenomen ingreep	5
1.4 Beschrijving van het onderzoeksgebied	6
2 Flora- en faunawet	11
2.1 Algemeen	11
2.2 Verbodsbepalingen	11
2.3 Beschermd soorten	12
2.4 Ontheffing van de Flora- en faunawet	13
3 Methode	16
4 Natuurwaarden	17
4.1 Flora	17
4.2 Fauna	17
4.3 Conclusies op basis van veld- en literatuuronderzoek	21
5 Globale effectbeoordeling i.r.t. de Flora- en faunawet	22
5.1 Zoogdieren - Eekhoorn	22
5.2 Zoogdieren - Steenmarter	22
5.3 Vogels	22
5.4 Eindconclusie in relatie tot de Flora- en faunawet	23
Literatuurlijst	24
Bijlage 1: Lijst van bij het veldbezoek aangetroffen soorten	25

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Aanleiding

De gemeente Landgraaf is voornemens het bestemmingsplan voor de groene enclave tussen de Euregioweg, de Hompertsweg, de Kakertsweg en de Heerlenseweg te actualiseren. Daarbij worden de laatste ontwikkelingen in het gebied meegenomen, zoals de aanleg van parkeervoorzieningen voor Landgoed Slot Schaesberg. In verband met de actualisatie van het bestemmingsplan dient het verkennend natuurwaardenonderzoek uit 2009 geactualiseerd te worden. Stichting Landgoed Slot Schaesberg heeft mede namens de gemeente Landgraaf aan bureau VERBEEK opdracht gegeven om deze actualisatie te verzorgen. Het onderzoeksgebied is hieronder weergegeven.

Figuur 1: Ligging onderzoeksgebied.

Doelstelling

Voorliggend onderzoeksrapport heeft tot doel invulling te geven aan de vanuit beleid en wetgeving gestelde verplichting onderzoek te verrichten naar de mogelijke effecten van voorgestane ingrepen op beschermde natuurwaarden. Op basis van een globale effectbeoordeling wordt nagegaan in hoeverre de Flora- en faunawetgeving de voorgenoemde ingreep in de weg staat. Tevens worden algemene aanbevelingen gedaan voor de uitvoering van de werkzaamheden conform de geldende kaders vanuit de Flora- en faunawet.

Het onderzoek geeft inzicht in de volgende zaken:

- Het voorkomen van beschermde flora en fauna binnen of in de (directe) omgeving van het onderzoeksgebied.
- Als gevolg van de voorgenomen ingreep te verwachten negatieve effecten op eventueel aangetroffen beschermde flora en fauna.
- Eventueel noodzakelijke maatregelen, vervolgstappen of vervolgonderzoek.

1.2 Opzet van de rapportage

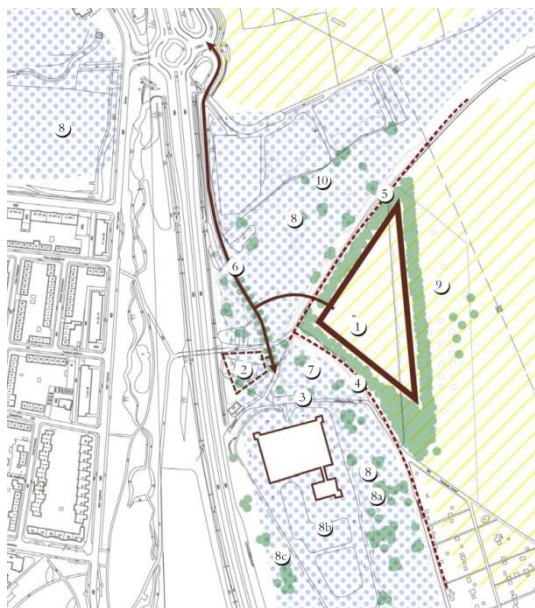
In de navolgende paragrafen wordt allereerst ingegaan op de voorgenomen ingreep en op de huidige verschijningsvorm van het onderzoeksgebied. Hoofdstuk 2 “Flora- en faunawet” behandelt de diverse relevante delen van deze wet. Hoofdstuk 3 “Methode” beschrijft de ten behoeve van dit onderzoek aangewende onderzoeksmethodiek. In hoofdstuk 4 “Natuurwaarden” worden de bevindingen uit de diverse onderzoeken weergegeven. Hoofdstuk 5 “Globale effectbeoordeling i.r.t. de Flora- en faunawet” beschrijft de te verwachten effecten van de voorgenomen ingreep op de (mogelijk) in het onderzoeksgebied aanwezige beschermde natuurwaarden en beschrijft de hieruit voortvloeiende consequenties. Daarnaast worden aanbevelingen gedaan voor de uitvoer van de werkzaamheden conform de Flora- en faunawet.

1.3 Beschrijving van de voorgenomen ingreep

Figuur 1a: Voorgenomen aanleg parkeerplaats en evenemententerrein aan de noordoostzijde van het kasteel (bureau VERBEEK, 2016).

De gemeente Landgraaf is voornemens om bij het kasteel Schaesberg een aantal ingrepen in het terrein te doen ter verbetering van de toegankelijk van Slot Schaesberg. De verbeteringen staan op onderstaande kaart gemarkeerd.

Parkeren op het landgoed

- 1 Nieuwe parkeerplaats in het (compensatie)bos ten noordwesten van de historische verbindingsweg naar het kasteel. Parkeerplaats met functionele inrichting voor **400** haaksparkeerplaatsen, en 9 busopstelplaatsen.
- 2 De huidige parkeerplaats nabij de voet-fietsbrug zal worden omgevormd tot een 'groene' parkeerplaats (parkeren op grasmaat) voor **60** auto's (overloop)
- 3 De huidige haaksparkeerplaatsen langs het Leenderkerkvoetpad komen te vervallen
- 4 Herstellen historische verbindingsweg (in de huidige situatie is deze route herkenbaar als struinp pad in het verlengde van het Leenderkerkvoetpad). Deze historische route naar het kasteel (en de van oudsher aanwezige Kasteelweg) vormen de scheiding tussen de beekdalsfeer aan de ene kant en het agrarisch landschap aan de andere kant.
- 5 Kasteelweg; inrichting als voet-fietspad
- 6 Slot van Schaesberglaan; toegangsweg naar het kasteel en de parkeerplaatsen
- 7 Opschonen bos/struweel waardoor zicht ontstaat op het kasteel. Zoekgebied informele verbinding naar de nieuwe parkeerplaats
- 8 Beekdal met hooilanden en boomgaarden, bomen en boomgroepen
- 8a Beekdalsfeer. Opschonen bos struweel waardoor zicht ontstaat op het slot. Ruimte voor oude ambachten
- 8b Herstel tuinen
- 8c Beekdalsfeer. Opschonen bos struweel waardoor zicht ontstaat op het slot. Ruimte voor 21e eeuwse ambachten
- 9 Agrarisch cultuurlandschap met weide en akkerland. Het evenemententerrein als overloop voor parkeren (zie pagina 14 voor nadere toelichting)
- 10 Hemelwater bufferen in bestaande poelen in het droogdal danwel deze vergroten en/of nieuwe poelen aanleggen. In nadere studie (o.a. watertoets) dient dit concreet te worden uitgewerkt

Figuur 1b: Voorgenomen ingrepen op landgoed Slot Schaesberg (bureau VERBEEK, 2016).

De belangrijkste daarvan betreffen de aanleg van een parkeerplaats voor 400 auto's en 9 bussen in het compensatiebos van de Binnenring. Oostelijk daarvan wordt de fruitweide aangewezen als evenementenlocatie (1,5 hectare) met inbegrip van een overloopparkerplaats voor 200 auto's (circa 0,5 hectare). In het bestaande bos aan de buitenzijde van de grachten wordt ruimte geschapen voor de oprichting van bescheiden werkplaatsen voor de verschillende bij de herbouw van het kasteel betrokken ambachten.

1.4 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied wordt gevormd door de (ruime) omgeving van Kasteel Schaesberg en omvat feitelijk de gehele groene enclave tussen de bebouwing van Kakert, Schaesberg en Heerlen. Het studiegebied wordt begrensd door respectievelijk de Heerlenseweg, de Kakertsweg, de Homperweg en de Euregioweg. De ligging van het onderzoeksgebied is weergegeven op de luchtfoto in figuur 2. Het onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van circa 95 ha.

Figuur 2: Begrenzing van het onderzoeksgebied (bron: Google Earth). Rood omlijnd landgoed Slot Schaesberg en geel omlijnd de overige delen van de groene enclave.

De RD-coördinaten van het zwaartepunt van het onderzoeksgebied zijn $X = 198,4$ en $Y = 323,5$. Het onderzoeksgebied ligt daarmee grotendeels in kilometerhok 198-323, en strekt zich daarnaast uit tot in kilometerhokken 197-323 en 198-322.

Het onderzoeksgebied is gesitueerd op de overgang van het plateau van Nieuwenhagen naar het bekken van Heerlen en helt derhalve licht in westelijke richting. Het hoogteverschil dat hierbij overbrugd wordt bedraagt ruim 40 meter. Door de aanwezigheid van twee oost-west gerichte droogdalen in het noordelijk en zuidelijk deel van het gebied is een licht glooiend terrein ontstaan. Aan de voet van de plateauhelling treden plaatselijk kwelverschijnselen op die via drainage de bron vormen van de Palenbergerbeek. In de laagst gelegen delen heersen vochtige omstandigheden en hier zijn enkele poelen en waterbuffers aanwezig (zie figuur 3). Plaatselijk komen hier kwelindicatoren voor zoals Holpijp, Bosbies, Veldrus en Bittere veldkers.

In het gebied zijn nog veel kenmerken van het oude cultuurlandschap te herkennen. Markant is in de eerste plaats de ruïne van Kasteel Schaesberg (zie figuur 4), alsmede enkele oudere hoeves (Leenhof -zie figuur 5, Kakert). In de lager gelegen delen van het gebied is grasland de

belangrijkste vorm van grondgebruik, soms begrensd door (restanten van) heggen of singels (zie figuur 6 en 7). Naast enkele kleinere bosschages is de kasteelruïne vrijwel geheel omgeven door een tien à vijftien jaar oude bosaanplant (zie figuur 8). Behalve de reeds genoemde poelen en waterbuffers is open water aanwezig in de vorm van de gracht rond de ruïne en de genormaliseerde bovenloop van de Palenbergerbeek.

De hoger gelegen plateauhelling is bedekt met löss en bestaat uit een merendeels open akkergebied (zie figuur 9). Twee hogere ‘koppen’ op deze helling hebben een meer zandige en kiezelhoudende bodem die voor landbouw ongeschikt is. Hier is van oudsher bos (of heide) aanwezig, alsmede een zeventiende-eeuws kapelletje, de zogenaamde Leenderkapel (zie figuur 10). De begroeiing bestaat bijna geheel uit loofbos, waarbij vooral de hoog opgaande Beuken in het Kapellerbos indrukwekkend zijn (zie figuur 11). De ondergroei is merendeels arm of sterk verruigd, maar plaatselijk komen relevantere bosplanten voor zoals Veelbloemige salomonszegel, Valse salie of Boszegge. Een klein deel van het Kapellerbos bestaat uit naaldbos.

Naast de reeds genoemde kasteelruïne en de historische hoes Leenhof en Kakert is binnen de grenzen van het onderzoeksgebied nog enige bebouwing en bijbehorende tuinen van recentere datum aanwezig langs de omringende wegen en langs de Leenderkapelweg. Tenslotte dient een groot volkstuincomplex te worden genoemd dat ten noorden van het Kapellerbos tussen het Palenbergerkerkpad en het Leenderkerkvoetpad ligt ingeklemd (zie figuur 12).

Figuur 3: Overzicht op de oostelijke waterbuffer die vrijwel geheel verland is

Figuur 4: De restanten van Kasteel Schaesberg vormen nog steeds een markant element in het landschap.

Figuur 5: Hoeve Leenhof vanuit noordelijke richting gezien.

Figuur 6: Graslanden in het noordwestelijk deel van het onderzoeksgebied, in oostelijke richting gezien vanaf de Slot-Schaesberglaan.

Figuur 7: Het Haesdal gezien in westelijke richting. Grasland, aan de rechterzijde begrensd door een met opgaand geboomte begroeid steilrandje, aan de linkerzijde door de Kasteelweg.

Figuur 8: Bosaanplant aan de noordoostzijde van de kasteelruïne.

Figuur 9: Het centraal in het gebied gelegen open akkergebied, in zuidelijke richting gezien vanuit Kakert. Op de achtergrond het Kapellerbos.

Figuur 10: Het Kapellerbos dankt zijn naam aan de aanwezigheid van de Leenderkapel.

Figuur 11: Opgaand beukenbos in het Kapellerbos.

Figuur 12: Het Palenbergerkerkpad, in noordwestelijke richting gezien vanuit het Kapellerbos, met links het volks-tuincomplex.

2 Flora- en faunawet

2.1 Algemeen

Op 1 januari 2002 is in Nederland de Flora- en Faunawet in werking getreden. In de Flora- en faunawet zijn de bepalingen t.a.v. soortenbescherming uit de Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd, zodat invulling wordt gegeven aan de Europese wet en regelgeving op dit gebied.

De doelstelling van de Flora- en faunawet is de bescherming en het behoud van in het wild voorkomende plant- en diersoorten. Hierbij geldt het zogenaamde “nee-tenzij” principe. Het "nee-tenzij" principe houdt in dat handelingen waarbij een schadelijk effect op volgens de wet beschermde soorten optreedt in principe verboden zijn, maar dat hier onder voorwaarden van afgeweken kan worden.

De Flora- en faunawet erkent de intrinsieke waarde van plant- en diersoorten, ook van soorten die niet van direct nut zijn voor de mens. Hiertoe is in de wet een algemene zorgplicht opgenomen (artikel 2, lid 1). Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield, verstoord of gedood mogen worden, en dat handelingen waarvan men weet of waarvan men redelijkerwijs kan vermoeden dat deze een schadelijk effect hebben op planten of dieren in beginsel niet uitgevoerd mogen worden. Indien dergelijke handelingen toch moeten plaatsvinden, dient men maatregelen te nemen die erop zien dat de negatieve effecten van deze handelingen zo veel mogelijk worden beperkt. De algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild voorkomende plant- en diersoorten, dus ook voor soorten die geen expliciete bescherming genieten binnen de Flora- en faunawet.

2.2 Verbodsbepalingen

Binnen hoofdstuk III van de Flora- en faunawet zijn een aantal verbodsbepalingen opgenomen die zien op het voorkomen van verstoring en/of beschadiging van in het wild levende plant- en diersoorten. De in het kader van de voorgenomen ingreep meest relevante verbodsbepalingen staan hieronder genoemd, het betreft de artikelen 8 t/m 12 van de wet.

- **Artikel 8:** Het is verboden (beschermde) planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- **Artikel 9:** Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- **Artikel 10:** Het is verboden (beschermde) dieren opzettelijk te verontrusten.
- **Artikel 11:** Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van (beschermde) dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- **Artikel 12:** Het is verboden eieren van (beschermde) dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

2.3 Beschermde soorten

Ongeveer 500 in Nederland voorkomende plant- en diersoorten vallen onder de bescherming van de Flora- en faunawet.

Onder de Flora- en faunawet zijn als beschermde soort aangewezen (Ministerie van LNV, 2010):

- een aantal inheemse plantensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende zoogdiersoorten (m.u.v. de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis);
- alle van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (met uitzondering van de soorten als genoemd in de Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten;
- een aantal uitheemse dier- en plantensoorten.

Overige dier- en plantensoorten (zowel inheems als uitheems) zijn alleen beschermd indien zij bij Algemene Maatregel van Bestuur of Ministeriële regeling als beschermde soort zijn aangewezen. Ten aanzien van beschermde soorten kent de Flora- en Faunawet drie beschermingsregimes:

Algemene soorten (categorie 1 soorten);

Beschermde soorten (categorie 2 soorten);

Streng beschermde soorten (categorie 3 soorten).

Categorie 1: Algemene soorten

Onder “algemene soorten” worden de soorten verstaan zoals genoemd in tabel 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. Het betreft soorten die in Nederland zodanig algemeen voorkomen dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. De soorten in tabel 1 vallen onder het lichtste beschermingsregime.

Categorie 2: Beschermde soorten

Onder “beschermde soorten” worden de soorten verstaan zoals genoemd in tabel 2 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. Deze soorten kennen een strenger beschermingsregime dan de soorten uit tabel 1.

Categorie 3: Streng beschermde soorten

Onder “streng beschermde soorten” worden de soorten verstaan zoals genoemd in bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet, alsmede de soorten zoals genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tezamen genoemd in tabel 3 van AMvB artikel 75). Het betreft soorten die in Nederland en/of Europa (zeer) zeldzaam zijn of waarvan de gunstige staat van instandhouding onder druk staat. Op deze soorten is het strengste beschermingsregime van toepassing.

Vogels

Alle vogelsoorten zijn beschermd binnen de Flora- en faunawet. Vogelsoorten worden echter niet specifiek genoemd in de tabellen 1 t/m 3 van AMvB artikel 75. Tijdens het broedseizoen vallen alle vogelsoorten onder het strengste beschermingsregime. Werkzaamheden waarbij verstoring, verontrusting of beschadiging van broedende vogels, de nestlocatie of het broedsel optreedt zijn dan verboden. Voor een aantal vogelsoorten geldt bovendien dat de nestlocatie ook buiten het broedseizoen bescherming geniet. Vanwege voornoemde redenen worden vogels in het natuurwaardenonderzoek geschaard onder categorie 3: streng beschermde soorten.

De bescherming van vogels wordt nader toegelicht in de brochure “aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet” (Dienst Regelingen, 2009). Hierin wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën. Voor nestlocaties van vogelsoorten die vallen onder de categorieën 1 t/m 4 gelden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet gedurende het gehele jaar. Voor nestlocaties van vogelsoorten die vallen onder de vijfde categorie gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 uitsluitend gedurende het broedseizoen, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden anders vereisen. Inventarisatie van nestlocaties van vogelsoorten in de vijfde categorie is dat geval ook noodzakelijk.

Voor vogelsoorten die niet vallen in de categorieën 1 t/m 5 gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 uitsluitend gedurende het broedseizoen. Een vaste periode voor het broedseizoen is niet bepaald binnen de Flora- en faunawet (als richtlijn geldt de periode 15 maart tot 15 juli). Van belang is of er een broedgeval aanwezig is.

2.4 Ontheffing van de Flora- en faunawet

Indien tijdens de voorgenomen werkzaamheden een overtreding van de verbodsbepalingen, zoals genoemd in hoofdstuk 3 van de Flora- en faunawet, niet kan worden voorkomen is een ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. In sommige gevallen geldt hiervoor echter een vrijstelling.

De noodzaak voor een ontheffingsaanvraag is afhankelijk van het beschermingsregime van de desbetreffende soort, alsmede de aard van de werkzaamheden.

Categorie 1: Algemene soorten

Voor “algemene soorten” geldt vrijstelling voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet indien sprake is van werkzaamheden die te kwalificeren zijn als “bestendig beheer of onderhoud”, “bestendig gebruik” of werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling. Voor overige werkzaamheden dient een ontheffing te worden aangevraagd, deze ontheffingsaanvraag wordt onderworpen aan een zogenaamde “lichte toets”. Bij een lichte toets wordt gekeken of de werkzaamheden geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort.

Categorie 2: Beschermden soorten

Voor “beschermden soorten” geldt vrijstelling voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet indien sprake is van werkzaamheden die te kwalificeren zijn als “bestendig beheer of onderhoud”, “bestendig gebruik” of werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Hierbij geldt als voorwaarde dat de werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een door de minister van economische zaken goedgekeurde gedragscode.

Voor overige werkzaamheden, of wanneer er geen goedgekeurde gedragscode beschikbaar is, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Deze ontheffingsaanvraag wordt onderworpen aan een lichte toets (zie “algemene soorten”).

Categorie 3: Streng beschermden soorten

Voor “streng beschermden soorten” geldt vrijstelling voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 van de Flora- en faunawet indien sprake is van werkzaamheden die te kwalificeren zijn als “bestendig beheer of onderhoud” in de landbouw, bosbouw of in het kader van natuurbeheer. Ook geldt vrijstelling voor werkzaamheden die te kwalificeren zijn als “bestendig gebruik”. Voor overige werkzaamheden, waaronder werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, is geen vrijstelling mogelijk, hiervoor dient een ontheffing te worden aangevraagd.

*** Soorten uit bijlage 1 van AMvB artikel 75**

Een ontheffingsaanvraag voor streng beschermde soorten zoals genoemd in bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt onderworpen aan een zogenaamde “uitgebreide toets”. De uitgebreide toets omvat drie criteria waaraan moet worden voldaan:

- 1) er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- 2) er is geen goed alternatief voor de geplande ontwikkeling;
- 3) de activiteit past binnen een van de hierna genoemde wettelijke belangen:
 - Onderzoek en onderwijs;
 - Repopulatie en herintroductie;
 - Bescherming van flora en fauna;
 - Veiligheid van het luchtverkeer;
 - Volksgezondheid of openbare veiligheid;
 - Dwingende redenen van openbaar belang;
 - Voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom;
 - Belangrijke overlast veroorzaakt door dieren;
 - Uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw;
 - Bestendig gebruik;
 - Uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.
- 4) Indien sprake is van werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling dan geldt nog een vierde criterium: De werkzaamheden worden op een zodanige manier uitgevoerd dat sprake is van “zorgvuldig handelen”.

*** Soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels**

Voor streng beschermde soorten zoals genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan uitsluitend ontheffing worden verkregen voor de belangen die zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor vogels kan alleen ontheffing worden verkregen voor belangen die zijn opgenomen in de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna;
- Veiligheid van het luchtverkeer;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.

Het voorgaande houdt in dat in principe geen ontheffing wordt verleend voor werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling waarbij voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van soorten zoals genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels worden beschadigd of vernield (de term voortplantings- of "vaste rust of verblijfplaats" wordt in dit kader ruimer opgevat dan enkel de locatie van het nest, maar heeft betrekking op het totale leefgebied/territorium). Indien de verwachting bestaat dat tijdens een project voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dergelijke (vogel) soorten worden beschadigd of vernield dienen maatregelen te worden genomen die ervoor zorgen dat de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaats in stand blijft. Bijvoorbeeld door het aanbieden van alternatieve nestlocaties binnen het leefgebied/territorium. Indien dit op goede wijze plaatsvindt dan is geen sprake van

beschadiging of vernietiging van een voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats, maar enkel nog van verstoring. In dat geval kan een ontheffing worden verkregen voor alle belangen zoals genoemd in de Flora- en faunawet (inclusief ruimtelijke ontwikkeling).

3 Methode

Op 12 mei 2015 is een veldbezoek gebracht aan het onderzoeksgebied. Alle tijdens dit veldbezoek in het onderzoeksgebied aangetroffen wilde planten en diersoorten zijn genoteerd. Er is bijzondere aandacht besteed aan de mogelijke aanwezigheid van wettelijk strenger beschermde soorten (Flora- en faunawet categorie 2 en 3) en de geschiktheid van het terrein voor deze soorten.

Aan de hand van verspreidingsatlassen en van via internet toegankelijke verspreidingsgegevens van flora en fauna is nagegaan welke strenger beschermde planten- en diersoorten voorkomen in de omgeving van de onderzoekslocatie. Daarnaast zijn de rapportages van enkele eerdere natuurwaardenonderzoeken in het onderzoeksgebied of delen daarvan geraadpleegd (Heukelom Verbeek, 2x 2010; bureau VERBEEK, 2012); het verkennend natuurwaardenonderzoek uit 2010 (veldwerk 2009) heeft betrekking op het actuele onderzoeksgebied, de aanvullende inventarisatie in 2009 en het verkennend natuurwaardenonderzoek in 2012 betreffen uitsluitend de directe omgeving van de kasteelruïne. Tenslotte is een zogenaamde *beknopte gegevensaanvraag* bij het Natuurloket gedaan voor de drie kilometerhokken waarin het onderzoeksgebied is gelegen. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen is weergegeven in de literatuurlijst. De aldus verkregen informatie is slechts beschikbaar op kilometerhok niveau of op uurhok niveau. Op basis van in het onderzoeksgebied aanwezige terreinkenmerken en de ecologie van de soorten is een inschatting gemaakt van de mogelijkheid dat strenger beschermde planten en diersoorten momenteel duurzaam in het onderzoeksgebied voorkomen.

4 Natuurwaarden

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden in het onderzoeksgebied zijn waarnemingen van 9 soortgroepen beschikbaar. Deze soortgroepen zijn vaatplanten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en overige ongewervelde dieren. In de teksten wordt conform de Flora- en faunawet onderscheid gemaakt tussen niet beschermde soorten, algemene soorten (categorie 1), beschermde soorten (categorie 2) en streng beschermde soorten (categorie 3). Overzichten van de tijdens het veldbezoek aangetroffen soorten van deze soortgroepen zijn als bijlage 1 in dit rapport opgenomen.

4.1 Flora

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn in het onderzoeksgebied 247 soorten hogere planten aangetroffen. Een overzicht van alle waargenomen plantensoorten is in bijlage 1 bij deze rapportage opgenomen. Tuinplanten en aangeplante soorten zijn niet geregistreerd, maar bij twijfel over de oorsprong van een soort is ze wel genoteerd. Het merendeel van de aangetroffen soorten komt in Nederland en Limburg algemeen tot zeer algemeen voor en is niet in hun voorkomen bedreigd. De zeldzame Rode Lijstsoort Betonie die in klein aantal groeit in de directe omgeving van de kasteelruïne is hier omstreeks 2002 gezaaid in een (toen nog zeer jonge) bosaanplant. Eén van de aangetroffen plantensoorten is wettelijk beschermd krachtens de Flora- en faunawet, namelijk Grote kaardenbol (categorie 1: algemene soort), maar strenger beschermde plantensoorten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen.

Tijdens de natuurwaardenonderzoeken in 2009 en 2012 zijn in het onderzoeksgebied geen wettelijk strenger beschermde plantensoorten aangetroffen. Bij de provinciale vegetatiekartering in 2008 is het onderzoeksgebied vrijwel geheel onderzocht waarbij evenmin wettelijk strenger beschermde plantensoorten zijn gevonden. Elders in de drie kilometerhokken waarin het onderzoeksgebied is gelegen zijn dat jaar drie wettelijk strenger beschermde plantensoorten aangetroffen, namelijk Daslook, Rapunzelklokje en Maretak (alle categorie 2: beschermde soorten). Verder is een waarneming bekend van Ruig klokje; deze soort werd in 2013 op korte afstand van het onderzoeksgebied langs de Euregioweg aangetroffen (bron: www.waarneming.nl).

De aanwezigheid in het onderzoeksgebied van Daslook, Rapunzelklokje, Maretak, Ruig klokje en eventueel andere strenger beschermde plantensoorten kan op basis van de beschikbare gegevens uitgesloten worden geacht.

4.2 Fauna

4.2.1 Zoogdieren

Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens op www.telmee.nl zijn in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen in de periode 2000–2014 zes vleermuissoorten (alle categorie 3: streng beschermde soorten) waargenomen: Laatvlieger, Watervleermuis, Rosse vleermuis, Gewone dwergvleermuis, Gewone grootvleermuis en Tweekleurige vleermuis. Met uitzondering van de Tweekleurige vleermuis zijn al deze soorten tijdens de inventarisatie in 2009 in het onderzoeksgebied aangetroffen.

Laatvlieger, Watervleermuis, Rosse vleermuis, Gewone dwergvleermuis en Gewone grootoorvleermuis zijn alle tijdens inventarisaties in 2009 in de directe omgeving van Kasteel Schaesberg waargenomen. Het is aannemelijk dat deze onder de huidige omstandigheden nog steeds in het gebied voorkomen, zodat hun aanwezigheid hier als *mogelijk* wordt beoordeeld. Alle waarnemingen in 2009 hadden betrekking op rondvliegende of foeragerende dieren. Gewone dwergvleermuis bleek in de omgeving de meest voorkomende soort te zijn. Ook de Laatvlieger werd regelmatig waargenomen, maar de meeste waarnemingen van deze soort hadden betrekking op enkele juist buiten het toenmalige onderzoeksgebied gelegen wegen. Zomer- of winterverblijven zijn in 2009 niet aangetroffen. In het huidige onderzoeksgebied lijken diverse woningen en gebouwen langs de randen van het gebied geschikt als zomer- en/of winterverblijfplaats voor gebouwenbewonende vleermuissoorten, terwijl geschikte holle bomen voor boombewonende vleermuissoorten met name aanwezig zijn in het Kapellerbos en in het bosgebied langs de Kakertsweg.

Overige zoogdieren

Tijdens het veldbezoek werden in het onderzoeksgebied bewoningssporen van twee algemene zoogdiersoorten waargenomen, namelijk Mol en Konijn (beide categorie 1: algemene soorten). Beide soorten komen in Nederland en Limburg algemeen voor en zijn hier niet in hun voorkomen bedreigd. Strenger beschermde zoogdiersoorten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen.

Volgens gegevens op www.telmeec.nl is voor het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen in de periode 2000-2014 naast meerdere algemene soorten de aanwezigheid van drie strenger beschermde zoogdiersoorten bekend, te weten Steenmarter, Eekhoorn (beide categorie 2: beschermde soorten) en Das (categorie 3: streng beschermde soort). Van de Eekhoorn zijn diverse recente waarnemingen beschikbaar uit het onderzoeksgebied (met name het Kapellerbos en het bos langs de Kakertsweg), terwijl van de Steenmarter diverse waarnemingen bekend uit omliggende woonwijken (bron: www.waarneming.nl).

Uit de beschikbare gegevens blijkt dat de **Eekhoorn** met zekerheid in het onderzoeksgebied voorkomt; terwijl de meeste waarnemingen betrekking hebben op het Kapellerbos en het bos langs de Kakertsweg lijken ook de bosschages rond de kasteelruïne en rond de waterbuffers geschikt als leefgebied voor deze soort. Door de aanwezigheid van bebouwing, bosschages, rommelhoekjes en dergelijke moet de aanwezigheid van de **Steenmarter** in (delen van) het onderzoeksgebied als *mogelijk* worden beoordeeld. Een duurzame aanwezigheid van de Das en eventueel andere strenger beschermde soorten lijkt op basis van de beschikbare waarneminggegevens en gezien de geïsoleerde ligging van het onderzoeksgebied ten opzichte van overig geschikt leefgebied uitgesloten.

4.2.2 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in het onderzoeksgebied 33 vogelsoorten (alle categorie 3: streng beschermde soorten) waargenomen. Een overzicht van alle waargenomen soorten is in bijlage 1 bij deze rapportage opgenomen. Alle genoemde soorten komen in Nederland en Limburg algemeen voor en zijn hier niet in hun voorkomen bedreigd. Van vier soorten zijn de nesten jaarrond beschermd, namelijk Sperwer, Buizerd, Gierzwaluw en Huismus. Met uitzondering van Oeverloper en Aalscholver lijken voor elk van de waargenomen soorten geschikte broedlocaties aanwezig in het onderzoeksgebied en het is aannemelijk dat ze hier of in de directe omgeving daarvan tot broeden komen.

Tijdens de inventarisaties in 2009 werden in de omgeving van Kasteel Schaesberg 30 soorten broedvogels aangetroffen, vrijwel alle in Nederland en Limburg algemeen voorkomende soorten van bos- en parkmilieus. Van één van de toen aangetroffen soorten, te weten de Grote gele kwikstaart, zijn de nesten jaarrond beschermd, maar van deze soort werd vermoed dat de broedplaats langs de Palenbergerbeek benedenstrooms van het onderzoeksgebied moest worden gezocht. Tijdens het provinciaal broedvogelonderzoek in 2006, waarbij alleen minder algemene en zeldzame soorten worden onderzocht, zijn in het huidige onderzoeksgebied 24 soorten broedvogels aangetroffen. Elders in de drie kilometerhokken waarin het onderzoeksgebied is gelegen zijn dat jaar nog 31 extra soorten aangetroffen, waarmee het totaal voor de betreffende kilometerhokken op 53 broedvogelsoorten komt, waaronder drie soorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen, te weten Gierzwaluw, Buizerd en Huismus. Ten aanzien van soorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen zijn volgens de gegevens in de *Avifauna van Limburg* (Hustings *et al.*, 2006) in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen in de periode 1992-2004 nog drie andere broedvogelsoorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen aangetroffen: Sperwer, Kerkuil en Steenuil. Uit 2011 is een broedgeval van de Grote gele kwikstaart bekend langs de Palenbergerbeek westelijk van het onderzoeksgebied, terwijl in hetzelfde jaar nestbouw van een Buizerd werd waargenomen in een bosgebied juist zuidelijk van het onderzoeksgebied (bron: www.waarneming.nl).

Het onderzoeksgebied vormt een actueel of potentieel broedgebied voor een groot aantal algemene vogelsoorten, met name soorten van bos-, park- en tuinmilieus. Ten aanzien van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten kan worden gesteld dat **Huisemus** en **Gierzwaluw** nestelen in gebouwen en dergelijke en dat diverse huizen en gebouwen in het onderzoeksgebied geschikt lijken als broedlocatie voor deze soorten. Het Kapellerbos en het bos langs de Kakertsweg lijken geschikte broedgebieden voor **Sperwer** en **Buizerd**. De omgeving van de kasteelruïne en de waterbuffers lijkt een geschikt broedbiotoop voor de **Grote gele kwikstaart**. De aanwezigheid van deze soorten als broedvogel in het onderzoeksgebied moet derhalve als *mogelijk* worden beoordeeld. De aanwezigheid van Steenuil, Kerkuil en eventueel andere vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten moet op basis van de beschikbare waarnemingsgegevens echter onwaarschijnlijk worden geacht.

4.2.3 Amfibieën, reptielen, vissen

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek zijn in het onderzoeksgebied drie amfibieënsoorten waargenomen (alle categorie 1: algemene soorten). Een overzicht van alle waargenomen soorten is in bijlage 1 bij deze rapportage opgenomen. Alle genoemde soorten komen in Nederland en Limburg algemeen voor en zijn hier niet in hun voorkomen bedreigd. Wettelijk strenger beschermde amfibieën zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen.

Bij de inventarisaties in 2009 is in de omgeving van Kasteel Schaesberg naast enkele algemenere soorten één strenger beschermde amfibieënsoort vastgesteld, namelijk de Alpenwatersalamander (categorie 2: beschermde soort); van deze soort is een zeer kleine populatie aangetroffen bij de waterbuffers en in het aangrenzend gelegen deel van de Palenbergerbeek. In dat jaar werd de soort eveneens in klein aantal waargenomen in een vijver achter Leenhof (bron: www.waarneming.nl). Beide locaties zijn sindsdien nauwelijks veranderd, zodat aannemelijk is dat de soort hier nog steeds voorkomt. De aanwezigheid van de **Alpenwatersalamander** in het onderzoeksgebied wordt hier derhalve als *mogelijk* beoordeeld.

Volgens de landelijke verspreidingsgegevens van RAVON (Van Delft *et al.*, 2014) zijn in de periode 2004-2013 naast enkele algemenere soorten nog drie andere strenger beschermde amfibieënsoorten vastgesteld in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen, namelijk

Vroedmeesterpad, Rugstreeppad en Poelkikker (alle categorie 3: streng beschermde soorten). Van de Rugstreeppad is bekend dat ze voorkomt in de Sigranogroeve, maar er is ook een 'losse' waarneming beschikbaar uit de nabijgelegen bebouwde kom van Heerlen (bron: www.waarneming.nl). In 2002 werd de soort waargenomen in een toen pas aangelegd poeltje in het zuidwestelijk deel van het onderzoeksgebied. In 2012 leken de toen recent aangelegde plasjes tussen de visvijver en de waterbuffers geschikt als voortplantingswater voor deze soort. Intussen zijn deze plasjes en hun omgeving geheel begroeid geraakt en vormen geen geschikt voortplantingswater meer voor de Rugstreeppad. Een duurzame aanwezigheid van Vroedmeesterpad, Poelkikker of eventueel andere strenger beschermde amfibieënsoorten in het onderzoeksgebied lijkt gezien het ontbreken van geschikt leefgebied eveneens uitgesloten.

Reptielen

De verspreidingsgegevens van RAVON geven voor het betreffende uurhok vier wettelijk beschermde reptielensoorten, namelijk Levendbarende hagedis (categorie 2: beschermde soort), Hazelworm, Gladde slang en Ringslang (categorie 3: streng beschermde soorten). Het Natuurloket noemt voor de drie kilometerhokken waarin het onderzoeksgebied is gelegen voor de periode 2005–2015 één reptielensoort. Het is aannemelijk dat dit de Hazelworm betreft, waarvan waarnemingen bekend zijn uit het bosgebied De Molt bij Kakert, terwijl ook het nabijgelegen Kapellerbos een geschikt leefgebied lijkt voor deze soort. De aanwezigheid van de Hazelworm moet derhalve als *mogelijk* worden beoordeeld. Levendbarende hagedis, Gladde slag en Ringslang zijn gezien de geïsoleerde ligging van het onderzoeksgebied ten opzichte van bekende leefgebieden van deze soorten niet in het onderzoeksgebied te verwachten.

Vissen

De verspreidingsgegevens van RAVON vermelden voor het betreffende uurhok géén wettelijk beschermde vissoorten. Tijdens de inventarisatie in 2009 werden in de visvijver negen vissoorten aangetroffen. De populaties worden hier door uitzetting kunstmatig op peil gehouden en het betreft hier derhalve geen natuurlijke vispopulaties. Wettelijk beschermde soorten zijn tijdens de inventarisatie in 2009 niet in het plangebied aangetroffen. Bij het Natuurloket zijn evenmin waarnemingen van wettelijk beschermde vissoorten bekend voor de drie kilometerhokken waarin het onderzoeksgebied is gelegen. De aanwezigheid van wettelijk beschermde vissoorten in het onderzoeksgebied kan derhalve worden uitgesloten.

4.2.4 Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Dagvlinders

Tijdens de inventarisaties in 2009 werden in de directe omgeving van Kasteel Schaesberg twaalf dagvlindersoorten aangetroffen; het betrof alle in Nederland en Limburg algemene soorten en wettelijk beschermde dagvlindersoorten werden niet waargenomen. Volgens verspreidingsgegevens op www.vlindernet.nl zijn in de periode 2000–2014 twee wettelijk beschermde dagvlindersoorten vastgesteld in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen, namelijk Keizersmantel en Iepenpage (beide categorie 3: streng beschermde soort). Van de Keizersmantel is een waarneming uit 2010 beschikbaar uit een tuin in een nabijgelegen wijk in Heerlen (bron: www.waarneming.nl); de soort heeft echter geen vaste populaties in Nederland. De Iepenpage leeft op iepen, maar deze groeien momenteel niet in het plangebied. Een duurzame aanwezigheid van deze of eventueel andere strenger beschermde dagvlindersoorten kan derhalve uitgesloten worden geacht.

Libellen

Tijdens de inventarisaties in 2009 werden in de omgeving van Kasteel Schaesberg 14 libellensoorten aangetroffen; het betrof merendeels in Nederland en Limburg algemene soorten

en wettelijk beschermde libellensoorten werden niet waargenomen. In de periode 2000-2014 zijn er volgens verspreidingsgegevens op www.libellennet.nl géén wettelijk beschermde libellensoorten aangetroffen in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen. Het Natuurloket noemt voor de betreffende kilometerhokken evenmin wettelijk beschermde libellensoorten. Een duurzame aanwezigheid van wettelijk beschermde libellensoorten kan op basis van deze gegevens uitgesloten worden geacht.

Overige soortgroepen

Ten aanzien van de ‘overige soortgroepen’ (kevers, kreeftachtigen, tweekleppigen) noemt het Natuurloket voor het noordoostelijke van de drie kilometerhokken waarin het onderzoeksgebied is gelegen de aanwezigheid van één strenger beschermde (categorie 2 of 3) soort, tevens opgenomen op bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit laatste gegeven maakt het aannemelijk dat dit het Vliegend hert (categorie 2: beschermde soort) betreft. Ofschoon de omgeving van het onderzoeksgebied in *Vliegend hert in Limburg* (Smit & Krekels, 2006) niet als bekend leefgebied wordt genoemd, lijken zowel het Kapellerbos als enkele houtsingels in het Haasdal geschikt voor deze soort. Derhalve moet de aanwezigheid van het Vliegend hert in het plangebied als *mogelijk* worden beoordeeld. De aanwezigheid in het onderzoeksgebied van andere strenger beschermde (categorie 2 en 3) vertegenwoordigers van de ‘overige soortgroepen’ kan op grond van hun verspreiding en ecologie (Janssen & Schaminée, 2008) echter uitgesloten worden geacht.

4.3 Conclusies op basis van veld- en literatuuronderzoek

Aan de hand van de resultaten van het veldbezoek en de gegevens uit de geraadpleegde literatuur kunnen de volgende conclusies worden getrokken aangaande het voorkomen van beschermde flora en fauna in het onderzoeksgebied:

1. Het onderzoeksgebied vormt een groene enclave binnen een sterk verstedelijkt gebied. Er is sprake van een licht glooiend terrein waarin nog vele elementen van het oude cultuurlandschap herkenbaar zijn. In de laagst gelegen terreindelen komen op beperkte schaal vochtige terreinen met lokaal kwelverschijnselen voor. De meeste aangetroffen planten- en diersoorten komen in Nederland en Limburg algemeen voor en zijn niet in hun voorkomen bedreigd. Vanuit optiek van natuurwaarden zijn met name de aanwezige bosrestanten, de directe omgeving van de kasteelruïne, de waterbuffers en de diverse kleine landschapselementen van belang.
2. Ten aanzien van strenger beschermde flora en fauna valt in het onderzoeksgebied te rekenen met aanwezigheid van de Eekhoorn en een groot aantal broedvogelsoorten, alsmede met de *mogelijke* aanwezigheid van één of enkele algemene vleermuissoorten, Steenmarter, enkele broedvogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (Sperwer, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus), Alpenwatersalamander, Hazelworm en Vliegend hert.
3. Wettelijk strenger beschermde (categorie 2 en 3) soorten planten, vissen, dagvlinders en libellen komen in het onderzoeksgebied niet voor.

Voor niet beschermde soorten en algemene soorten (categorie 1) is slechts de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet van toepassing (zie hoofdstuk 2). De effecten van de voorgenomen ingreep op (streng) beschermde soorten, voor zover relevant voor het onderzoeksgebied, worden in hoofdstuk 5 globaal beoordeeld.

5 Globale effectbeoordeling i.r.t. de Flora- en faunawet

Op basis van de conclusies uit hoofdstuk 4 kan worden gesteld, dat bij de uitvoering van de voorgenomen ingrepen ten behoeve van de toegankelijkheid van Slot Schaesberg rekening gehouden dient te worden met de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde zoogdieren en vogels. Voor deze soortgroepen wordt in dit hoofdstuk op globale wijze beschreven hoe overtreding van verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet (zie hoofdstuk 2) voorkomen kan worden.

5.1 Zoogdieren - Eekhoorn

In het bos rondom de buitengracht van kasteel Schaesberg en in het compensatiebos waar de parkeerplaats wordt aangelegd komt mogelijk de Eekhoorn voor (categorie 2: beschermde soort). Het kan zijn dat op deze locaties nesten aanwezig zijn in bomen. Eekhoorns maken binnen hun territorium gebruik van meerdere nesten die doorgaans op minimaal 6 meter hoogte in bomen zijn aan te treffen.

De vaste verblijfplaatsen en het essentiële leefgebied van deze soort zijn beschermd via de Flora- en faunawet. Ingrepen in het leefgebied van de Eekhoorn kunnen tot een ontheffingsplicht op grond van de Flora- en faunawet leiden indien het complete territorium verdwijnt, of in de gevoelige periode van deze soort wordt gewerkt. De gevoelige periode van de Eekhoorn (paar- en kraamperiode) loopt van december tot juni.

Ten behoeve van de aanleg van de parkeerplaats en ambachten kan gewerkt worden op basis van een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode Flora- en faunawet. Daarbij dient bijvoorbeeld de gevoelige periode van de Eekhoorn in acht te worden genomen. Een schouw in het winterhalfjaar kan uitsluitsel geven over de aanwezigheid van nesten.

5.2 Zoogdieren - Steenmarter

Het onderzoeksgebied vormt mogelijk het leefgebied van de Steenmarter (categorie 2: beschermde soort). De vaste verblijfplaatsen en het essentiële leefgebied van deze soort zijn beschermd via de Flora- en faunawet.

De terreinen rondom het kasteel zijn voor Steenmarter geschikt als leefgebied. Ten behoeve van de aanleg van de parkeerplaats en ambachten kan gewerkt worden op basis van een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode Flora- en faunawet. Dat betekent onder andere dat werkzaamheden het beste in de periode augustus tot november uitgevoerd kunnen worden. In andere delen van het jaar kan een schouw naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen uitkomst bieden om werkzaamheden te kunnen opstarten. De uitvoering van de voorgenomen ingreep heeft geen gevolgen voor de duurzame instandhouding van de populatie die in de omgeving aanwezig is. Een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet is in dat kader niet nodig.

5.3 Vogels

Diverse vogelsoorten (alle categorie 3: streng beschermd) kunnen tot broeden komen in het onderzoeksgebied. De nesten zijn slechts beschermd vanaf het moment van de bouw van het nest tot en met het moment van uitvliegen van de jongen. Om zorgvuldig handelen te kunnen garanderen gelden de onderstaande maatregelen. Een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet is in dat geval niet noodzakelijk.

- Om te voorkomen dat eventueel nesten van broedende vogels worden verstoord en vernietigd, dienen evenementen in het onderzoeksgebied buiten het broedseizoen (ca. 15

maart - 15 juli) plaats te vinden. Afhankelijk van de weersomstandigheden komen diverse vogelsoorten ook buiten het broedseizoen al of nog tot broeden.

- Om zeker te zijn, dat een evenement in het onderzoeksgebied zonder problemen kan doorgaan, dient het onderzoeksgebied minimaal één week voor aanvang van de werkzaamheden door een ecoloog/bioloog te worden nagelopen op de aanwezigheid van broedlocaties van in het onderzoeksgebied voorkomende vogels. Deze controle dient in ieder geval bij evenementen in het broedseizoen te worden uitgevoerd en wordt ten zeerste aangeraden bij evenementen in de periode van 15 juli tot en met eind september. Daarbuiten zijn de weersomstandigheden bepalend voor de mogelijkheid tot het aantreffen van broedgevallen.
- Indien broedgevallen worden aangetroffen, dan dienen in een voor de soort specifieke zone rond het nest verstoring (geluid, verlichting, aanwezigheid mensen) beperkende voorzieningen te worden getroffen. De gunstige staat van instandhouding van de lokale populaties van de in het onderzoeksgebied broedende vogelsoorten komt zodoende niet in gevaar.

5.4 Eindconclusie in relatie tot de Flora- en faunawet

Op basis van de conclusies uit paragraaf 4.3 en op basis van de effectbeoordeling voor de relevante soorten uit voorgaande paragrafen kan een aantal conclusies worden getrokken:

- Een schouw voorafgaand aan de werkzaamheden kan uitsluitel geven over de aanwezigheid van Eekhoorn en Steenmarter. Aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen kan vertraging opleveren voor de uitvoering van het werk vanwege een eventuele ontheffingaanvraag, maar maakt deze uitvoering niet onmogelijk. Dit hangt mede samen met de eveneens bestaande noodzaak tot boscompensatie naar aanleiding van de voorgenomen ingreep.
- In het broedseizoen kunnen diverse bij wet streng beschermde vogelsoorten tot broeden komen in het onderzoeksgebied. Door de werkzaamheden buiten het broedseizoen (ca. 15 maart tot 15 juli) te laten plaatsvinden worden problemen in relatie tot de Flora- en faunawet voorkomen. Afhankelijk van de weersomstandigheden kan een schouw buiten dit seizoen uitsluitel geven over de noodzaak om met broedende vogels rekening te houden. Indien nodig dienen overlast beperkende maatregelen te worden getroffen ten aanzien van aangetroffen broedgevallen.
- Aanbevolen wordt om de voorgenomen werkzaamheden uit te voeren op basis van een gedragscode Flora- en faunawet. Daarmee kan worden voldaan aan de algemene zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet.

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd wordt dat op grond van de Flora- en faunawet de werkzaamheden doorgang kunnen vinden, mits zorg voor vooral fauna in acht wordt genomen door gebruik te maken van een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode Flora- en faunawet. De noodzaak tot aanvraag van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet kan op dit moment niet worden uitgesloten, maar hoeft niet te leiden tot afstel van (delen van) de voorgenomen ingreep.

Nota bene: Per 1 januari 2017 wordt de nieuwe Wet Natuurbescherming van kracht. Deze vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Op grond van die wet worden meer diersoorten beschermd, zodat werken op basis van een gedragscode aan te bevelen valt.

Literatuurlijst

Blaas, M.A. & G.M.T. Peeters, 2010. Verkennend natuurwaardenonderzoek voor Kasteel Schaesberg en omgeving. Heukelom Verbeek landschapsarchitectuur, Gulpen.

Blaas, M.A. & G.M.T. Peeters, 2010. Natuurwaardenonderzoek voor Kasteel Schaesberg. Heukelom Verbeek landschapsarchitectuur, Gulpen.

Blaas, M.A. & G.M.T. Peeters, 2012. Actualisatie verkennend natuurwaardenonderzoek voor Kasteel Schaesberg en omgeving. Bureau VERBEEK landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp, Gulpen.

Van Delft, J., A. de Bruin & P. Frigge, 2014. Waarnemingenoverzicht 2013. Bijlage bij RAVON 16(4).

Hustings, F., J. van der Coelen, B. van Noorden, R. Schols & P. Voskamp, 2006. Avifauna van Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Janssen, J.A.M. & J.H.J. Schaminée, 2008. Europese natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrictlijn. Tweede sterk herziene druk. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Natuurloket, 2015. Beknopte eenmalige levering uit de NDFF voor kilometerhokken 197-323, 198-322 en 198-323, d.d. 11 mei 2015.

Smit, J.T. & R.F.M. Krekels, 2006. Vliegend hert in Limburg. Actieplan 2006-2010. EIS-Nederland - Bureau Natuurbalans-Limes divergens, Leiden - Nijmegen.

Verbeek, J.L.J. & R.C.M. Smeets, 2016. Kasteel Schaesberg, landschapsplan parkeerplaats. Bureau VERBEEK landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp.

www.floravanlimburg.nl (verspreidingsgegevens vaatplanten)

www.libellennet.nl (verspreidingsgegevens libellen op uurhok basis)

www.natuurgegevensprovincielimburg.nl (verspreidingsgegevens vaatplanten en broedvogels)

www.telmee.nl (verspreidingsgegevens zoogdieren op uurhok basis)

www.vlindernet.nl (verspreidingsgegevens dagvlinders op uurhok basis)

www.waarneming.nl (flora- en faunawaarnemingen)

Bijlage 1: Lijst van bij het veldbezoek aangetroffen soorten

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Planten			
Spaanse aak	<i>Acer campestre</i>	Wilgenroosje	<i>Chamerion angustifolium</i>
Gewone esdoorn	<i>Acer pseudoplatanus</i>	Stinkende gouwe	<i>Chelidonium majus</i>
Kalmoes	<i>Acorus calamus</i>	Groot heksenkruid	<i>Circaea lutetiana</i>
Zevenblad	<i>Aegopodium podagraria</i>	Akkerdistel	<i>Cirsium arvense</i>
Witte paardenkastanje	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Kale jonker	<i>Cirsium palustre</i>
Vroege haver	<i>Aira praecox</i>	Speerdistel	<i>Cirsium vulgare</i>
Look-zonder-look	<i>Alliaria petiolata</i>	Winterpostelein	<i>Claytonia perfoliata</i>
Zwarte els	<i>Alnus glutinosa</i>	Bosrank	<i>Clematis vitalba</i>
Witte els	<i>Alnus incana</i>	Haagwinde	<i>Convolvulus sepium</i>
Grote vossenstaart	<i>Alopecurus pratensis</i>	Canadese fijnstraal	<i>Conyza canadensis</i>
Amerik. krentenboompje	<i>Amelanchier lamarckii</i>	Rode kornoelje	<i>Cornus sanguinea</i>
Ijle dravik	<i>Anisantha sterilis</i>	Hazelaar	<i>Corylus avellana</i>
Fluitenkruid	<i>Anthriscus sylvestris</i>	Eenstijlige meidoorn	<i>Crataegus monogyna</i>
Kleine leeuwenklauw	<i>Aphanes australis</i>	Groot streepzaad	<i>Crepis biennis</i>
Zandraket	<i>Arabidopsis thaliana</i>	Brem	<i>Cytisus scoparius</i>
Gewone klit	<i>Arctium minus</i>	Kropaar	<i>Dactylis glomerata</i>
Gewone zandmuur	<i>Arenaria serpyllifolia</i>	Peen	<i>Daucus carota</i>
Glanshaver	<i>Arrhenatherum elatius</i>	Bochtige smele	<i>Deschampsia flexuosa</i>
Bijvoet	<i>Artemisia vulgaris</i>	Vingerhoedskruid	<i>Digitalis purpurea</i>
Muurvaren	<i>Asplenium ruta-muraria</i>	Grote kaardenbol	<i>Dipsacus fullonum</i>
Wijfjesvaren	<i>Athyrium filix-femina</i>	Brede stekelvaren	<i>Dryopteris dilatata</i>
Madeliefje	<i>Bellis perennis</i>	Mannetjesvaren	<i>Dryopteris filix-mas</i>
Kleine watereppe	<i>Betula erecta</i>	Gewone waterbies	<i>Eleocharis palustris</i>
Ruwe berk	<i>Betula pendula</i>	Harig wilgenroosje	<i>Epilobium hirsutum</i>
Zachte dravik	<i>Bromus hordeaceus</i>	Viltige basterdwederik	<i>Epilobium parviflorum</i>
Heggenrank	<i>Bryonia dioica</i>	Heermoes	<i>Equisetum arvense</i>
Herderstasje	<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Holpijp	<i>Equisetum fluviatile</i>
Bittere veldkers	<i>Cardamine amara</i>	Lidrus	<i>Equisetum palustre</i>
Bosveldkers	<i>Cardamine flexuosa</i>	Bastaardpaardenstaart	<i>Equisetum x littorale</i>
Kleine veldkers	<i>Cardamine hirsuta</i>	Zomerfijnstraal	<i>Erigeron annuus</i>
Pinksterbloem	<i>Cardamine pratensis</i>	Reigersbek	<i>Erodium cicutarium</i>
Kruldistel	<i>Carduus crispus</i>	Wilde kardinaalsmuts	<i>Euonymus europaeus</i>
Moeraszegge	<i>Carex acutiformis</i>	Koninginnekruid	<i>Eupatorium cannabinum</i>
Ruige zegge	<i>Carex hirta</i>	Kroontjeskruid	<i>Euphorbia helioscopia</i>
Hoge cyperzegge	<i>Carex pseudocyperus</i>	Beuk	<i>Fagus sylvatica</i>
Boszegge	<i>Carex sylvatica</i>	Zwaluw tong	<i>Fallopia convolvulus</i>
Haagbeuk	<i>Carpinus betulus</i>	Hard zwenkgras	<i>Festuca brevipila</i>
Tamme kastanje	<i>Castanea sativa</i>	Fijn schapengras	<i>Festuca filiformis</i>
Akkerhoornbloem	<i>Cerastium arvense</i>	Rood zwenkgras	<i>Festuca rubra</i>
Gewone hoornbloem	<i>Cerastium fontanum</i>	Speenkruid	<i>Ficaria verna</i>
Kluwenhoornbloem	<i>Cerastium glomeratum</i>	Bosaardbei	<i>Fragaria vesca</i>
Dolle kervel	<i>Chaerophyllum temulum</i>	Es	<i>Fraxinus excelsior</i>

Vervolg tabel:

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Gewone hennepnetel	<i>Galeopsis tetrahit</i>	Hopklaver	<i>Medicago lupulina</i>
Kleefkruid	<i>Galium aparine</i>	Watermunt	<i>Mentha aquatica</i>
Glad walstro	<i>Galium mollugo</i>	Mispel	<i>Mespilus germanica</i>
Moeraswalstro	<i>Galium palustre</i>	Bosgierstgras	<i>Milium effusum</i>
Slipbladige ooievaarsbek	<i>Geranium dissectum</i>	Akkervergeet-mij-nietje	<i>Myosotis arvensis</i>
Rotsooievaarsbek	<i>Geranium macrorrhizum</i>	Slanke/Witte waterkers	<i>Nasturtium sp.</i>
Zachte ooievaarsbek	<i>Geranium molle</i>	Gele plomp	<i>Nuphar lutea</i>
Kleine ooievaarsbek	<i>Geranium pusillum</i>	Witte waterlelie	<i>Nymphaea alba</i>
Robertskruid	<i>Geranium robertianum</i>	teunisbloem sp.	<i>Oenothera sp.</i>
Geel nagelkruid	<i>Geum urbanum</i>	Wegdistel	<i>Onopordum acanthium</i>
Hondsdrif	<i>Glechoma hederacea</i>	Gewone vogelmelk	<i>Ornithogalum umbellatum</i>
Getand vlotgras	<i>Glyceria declinata</i>	Klein vogelpootje	<i>Ornithopus perpusillus</i>
Mannagras	<i>Glyceria fluitans</i>	Bleke klapproos	<i>Papaver dubium</i>
Liesgras	<i>Glyceria maxima</i>	Grote klapproos	<i>Papaver rhoeas</i>
Klimop	<i>Hedera helix</i>	Veenwortel	<i>Persicaria amphibia</i>
Reuzenberenklauw	<i>Heracleum mantegazzianum</i>	Rietgras	<i>Phalaris arundinacea</i>
Gewone berenklauw	<i>Heracleum sphondylium</i>	Fijnspar	<i>Picea abies</i>
Muizenoor	<i>Hieracium pilosella</i>	Grote bevernel	<i>Pimpinella major</i>
Gestreepte witbol	<i>Holcus lanatus</i>	Grove den	<i>Pinus sylvestris</i>
Hop	<i>Humulus lupulus</i>	Smalle weegbree	<i>Plantago lanceolata</i>
Kantig hertshooi	<i>Hypericum maculatum obtus.</i>	Grote weegbree	<i>Plantago major</i>
Sint-Janskruid	<i>Hypericum perforatum</i>	Straatgras	<i>Poa annua</i>
Gewoon biggenkruid	<i>Hypochaeris radicata</i>	Schaduwgras	<i>Poa nemoralis</i>
Hulst	<i>Ilex aquifolium</i>	Veldbeemdgras	<i>Poa pratensis</i>
Gele lis	<i>Iris pseudacorus</i>	Ruw beemdgras	<i>Poa trivialis</i>
Viltig kruiskruid	<i>Jacobaea erucifolia</i>	Gewone salomonszegel	<i>Polygonatum multiflorum</i>
Jakobskruiskruid	<i>Jacobaea vulgaris</i>	Gewoon varkensgras	<i>Polygonum aviculare</i>
Veldrus	<i>Juncus acutiflorus</i>	Ratelpopulier	<i>Populus tremula</i>
Pitrus	<i>Juncus effusus</i>	Zilverschoon	<i>Potentilla anserina</i>
Tengere rus	<i>Juncus tenuis</i>	Schijnaardbei	<i>Potentilla indica</i>
Kompassla	<i>Lactuca serriola</i>	Vijfvingerkruid	<i>Potentilla reptans</i>
Witte dovenetel	<i>Lamium album</i>	Gewone brunel	<i>Prunella vulgaris</i>
Hoenderbeet	<i>Lamium amplexicaule</i>	Zoete kers	<i>Prunus avium</i>
Ingesneden dovenetel	<i>Lamium hybridum</i>	Laurierkers	<i>Prunus laurocerasus</i>
Paarse dovenetel	<i>Lamium purpureum</i>	Amerikaanse vogelkers	<i>Prunus serotina</i>
Akkerkool	<i>Lapsana communis</i>	Sleedoorn	<i>Prunus spinosa</i>
Klein kroos	<i>Lemna minor</i>	Adelaarsvaren	<i>Pteridium aquilinum</i>
Dwergkroos	<i>Lemna minuta</i>	Heelblaadjes	<i>Pulicaria dysenterica</i>
Wilde liguster	<i>Ligustrum vulgare</i>	Moereseik	<i>Quercus palustris</i>
Italiaans raaigras	<i>Lolium multiflorum</i>	Zomereik	<i>Quercus robur</i>
Engels raaigras	<i>Lolium perenne</i>	Amerikaanse eik	<i>Quercus rubra</i>
Moerasrolklaver	<i>Lotus pedunculatus</i>	Scherpe boterbloem	<i>Ranunculus acris</i>
Gewone veldbies	<i>Luzula campestris</i>	Egelboterbloem	<i>Ranunculus flammula</i>
Veelbloemige veldbies	<i>Luzula multiflora</i>	Kruipende boterbloem	<i>Ranunculus repens</i>
Wolfspoot	<i>Lycopus europaeus</i>	Behaarde boterbloem	<i>Ranunculus sardous</i>
Grote kattenstaart	<i>Lythrum salicaria</i>	Blaartrekkende boterbloem	<i>Ranunculus sceleratus</i>
Echte kamille	<i>Matricaria chamomilla</i>	Pontische rhododendron	<i>Rhododendron ponticum</i>
Schijfkamille	<i>Matricaria discoidea</i>	Zwarte bes	<i>Ribes nigrum</i>

Vervolg tabel

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Aalbes	<i>Ribes rubrum</i>	Zweedse lijsterbes	<i>Sorbus intermedia</i>
Moeraskers	<i>Rorippa palustris</i>	Heidespurrie	<i>Spergula morisonii</i>
Hondsroos	<i>Rosa canina</i>	Betonie	<i>Stachys officinalis</i>
Veelbloemige roos	<i>Rosa multiflora</i>	Bosandoorn	<i>Stachys sylvatica</i>
Egelantier	<i>Rosa rubiginosa</i>	Vogelmuur	<i>Stellaria meda</i>
Rimpelroos	<i>Rosa rugosa</i>	Moerasmuur	<i>Stellaria uliginosa</i>
Gewone braam	<i>Rubus fruticosus</i>	Gewone smeerwortel	<i>Symphytum officinale</i>
Framboos	<i>Rubus idaeus</i>	Boerenwormkruid	<i>Tanacetum vulgare</i>
Veldzuring	<i>Rumex acetosa</i>	Paardenbloem	<i>Taraxacum officinale</i>
Schapenzuring	<i>Rumex acetosella</i>	Taxus	<i>Taxus baccata</i>
Krulzuring	<i>Rumex crispus</i>	Franjekelk	<i>Tellima grandiflora</i>
Ridderzuring	<i>Rumex obtusifolius</i>	Valse salie	<i>Teucrium scorodonia</i>
Liggende vetmuur	<i>Sagina procumbens</i>	Zomerlinde	<i>Tilia platyphyllos</i>
Schietwilg	<i>Salix alba</i>	Gele morgenster	<i>Tragopogon pratensis</i>
Boswilg	<i>Salix caprea</i>	Kleine klaver	<i>Trifolium dubium</i>
Grauwe wilg	<i>Salix cinerea</i>	Rode klaver	<i>Trifolium pratense</i>
Katwilg	<i>Salix viminalis</i>	Witte klaver	<i>Trifolium repens</i>
Gewone vlier	<i>Sambucus nigra</i>	Klein hoefblad	<i>Tussilago farfara</i>
Mattenbies	<i>Schoenoplectus lacustris</i>	Kleine lisdodde	<i>Typha angustifolia</i>
Bosbies	<i>Scirpus sylvaticus</i>	Grote lisdodde	<i>Typha latifolia</i>
Eenjarige hardbloem	<i>Scleranthus annuus</i>	Grote brandnetel	<i>Urtica dioica</i>
Geoord helmkruid	<i>Scrophularia auriculata</i>	Gewone valeriaan	<i>Valeriana officinalis</i>
Knopig helmkruid	<i>Scrophularia nodosa</i>	Gewone veldsla	<i>Valerianella locusta</i>
Bezemkruiskruid	<i>Senecio inaequidens</i>	Veldereprijs	<i>Veronica arvensis</i>
Klein kruiskruid	<i>Senecio vulgaris</i>	Beekpunge	<i>Veronica beccabunga</i>
Dagkoekoeksbloem	<i>Silene dioica</i>	Klimopereprijs	<i>Veronica hederifolia</i>
Herik	<i>Sinapis arvensis</i>	Grote ereprijs	<i>Veronica persica</i>
Gewone raket	<i>Sisymbrium officinale</i>	Tijmereprijs	<i>Veronica serpyllifolia</i>
Bitterzoet	<i>Solanum dulcamara</i>	Gelderse roos	<i>Viburnum opulus</i>
Late guldenroede	<i>Solidago gigantea</i>	Ringelwikke	<i>Vicia hirsuta</i>
Gekroesde melkdistel	<i>Sonchus asper</i>	Vergeeten wikke	<i>Vicia sativa segetalis</i>
Gewone melkdistel	<i>Sonchus oleraceus</i>	Heggenwikke	<i>Vicia sepium</i>
Wilde lijsterbes	<i>Sorbus aucuparia</i>		
Zoogdieren			
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	Mol	<i>Talpa europaea</i>
Vogels			
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>
Oeverloper	<i>Actitis hypoleucos</i>	Boerenzwaluw	<i>Hirunda rustica</i>
Veldleeuwerik	<i>Alauda arvensis</i>	Witte kwikstaart	<i>Motacilla alba</i>
Nijlgans	<i>Alopochen aegyptiacus</i>	Koolmees	<i>Parus major</i>
Wilde eend	<i>Anas platyrhynchos</i>	Huismus	<i>Passer domesticus</i>
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo</i>
Grote canadese gans	<i>Branta canadensis</i>	Tjiftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	Ekster	<i>Pica pica</i>
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	Heggenmus	<i>Prunella modularis</i>
Holenduif	<i>Columba oenas</i>	Turkse tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>

Vervolg tabel:

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Pimpelmees	<i>Cyanistes caeruleus</i>	Tuinfluitier	<i>Sylvia borin</i>
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	Merel	<i>Turdus merula</i>
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>	Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>		
Amfibieën			
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Bastaardkikker	<i>Rana klepton esculenta</i>		
Dagvlinders			
Dagpauwoog	<i>Inachis io</i>	Klein koolwitje	<i>Pieris rapae</i>

